

I

Afdeling Midden-Oosten en Afrika (MOA) Landendeskundige Oorlogslanden (1986 – 1989)

In februari 1986, op de dag dat Evert van Benthem de Elfstedentocht voor de tweede keer op rij won, zwaaide ik aan bij de afdeling Midden-Oosten en Afrika (MOA) als landendeskundige. Kort daarvoor was ik uitgenodigd om met de plaatsvervangend directeur kennis te komen maken. Ik meldde mij op zijn kamer waar ik ook Fons de Wit aantrof, de manager van MOA. Wij hebben een tijdje met elkaar gesproken maar van de plaatsvervangend directeur geen spoor. Fons moest na een half uur weg, ik heb nog een kwartier gewacht en ben toen ook maar weggegaan. Geen beste beurt van de plaatsvervangend directeur.

Bij MOA op de locatie Bezuidenhoutseweg 151 was de ontvangst veel hartelijker. Ik ontmoette daar collega's waarmee ik een paar jaar heel fijn heb samengewerkt. Ik kwam op een kamer met twee collega's, waarvan er één na een paar maanden met pensioen zou gaan. Ik kreeg de beschikking over een eigen stalen bureau (toen heel gewoon) met twee ladekastjes, telefoon aan een draad en druktoetsen, postbakjes 'in' en 'uit' en een onderlegger om op te schrijven. Alle ruimte op het bureaublad: een computer was nog nergens te zien. Ook kreeg ik een hele dossierkast tot mijn beschikking! Later is gebleken hoe luxe dat was.

Luxe was het ook dat er een bode was die twee keer per dag je post tot op de kamer kwam brengen en ophalen. De koffiedames kwamen

de koffie op de kamer uitserveren. Je hoorde al van verre de rinkelende kopjes als ze er met hun koffiewagen aan kwamen. Heel knus dus. In die tijd had je ook nog collega's die rookten in hun kamers, wat toen nog heel gewoon was. Dat was wat minder prettig.

Ja, daar zit je dan achter je bureau en je bent direct al de deskundige, dat was wel een uitdaging. Ik had ook niet één of twee landen maar een stuk of vijftien. Gemeenschappelijke noemer was voor de grotere landen dat het min of meer oorlogslanden waren. Iran en Irak waren in oorlog, maar ook in het zuiden van Afrika speelde in Zuid-Afrika nog het apartheidsregime, en waren er binnenlandse guerrillagroepen actief in Angola en Mozambique. Ook in Zimbabwe was het verre van rustig, net zoals in Congo. In het noorden van Afrika 'deed' ik ook Egypte en Libië: zeker geen saaie landen om te volgen. Maar er zaten ook andere bijzondere landjes in mijn portefeuille zoals Sao Thomé en Principe, Lesotho en Swaziland.

Als eerste moest ik mij inlezen op Syrië. De nieuwe ambassadeur voor ons land in Syrië kwam binnenkort langs bij de Economische Voorlichtingsdienst om geïnformeerd te worden over het land. Dat betekende deskresearch en onder andere spitten in de EVD-bibliotheek. Belangrijk was daarbij het tijdschrift van de EIU (The Economist Intelligence Unit). Zij gaven naast maandelijkse beschrijvingen over de economische ontwikkeling van bijna alle landen ook een Annual Report over deze landen uit. Macro-economie en de belangrijkste sectoren van de landen werden hierin beschreven. Op vele Nederlandse ambassades gebruikten ze deze bron soms ook om Den Haag te informeren over hun land. Naast de EIU bestudeerde ik de publicatie *North Africa and the Middle East* en de bilaterale handelsstatistieken van het CBS. Ook de cultuur van het zakendoen werd doorgespit en is altijd van belang voor diplomaten. Zo moest je in het Midden-Oosten bijvoorbeeld nooit je voetzolen laten zien en ook mag je in veel landen nooit iets met je linkerhand aanreiken (die is namelijk onrein omdat je er je k... mee afveegt).

Samen met Fons de Wit ontvingen wij de nieuwe ambassadeur en werd

deze dus door een deskundige die een paar weken in dienst was, geïnformeerd. Hij was nog tevreden ook. Zo'n gesprek met een ambassadeur bleek ook heel interessant omdat deze meestal al vele plaatsingen in het buitenland had gehad. Natuurlijk komen die ervaringen dan ook op tafel en dat was voor de nog kersverse landendeskundige zeer leerzaam.

De EVD-bibliotheek stond in heel Nederland hoog aangeschreven als dé economische bibliotheek. Het vergde veel tijd om alle boeken en tijdschriften up to date te houden en goed te ontsluiten. De topbibliotheek had ook een topbezetting aan bibliothecaressen met fijne collega's als Els Raaman. Het was toen modern dat boeken en tijdschriften op microfiche werden gezet. Die fiches kon je dan in een soort viewer lezen. Het was ook mogelijk kopieën van de fiches te krijgen. Een serie interessante boeken was onder andere het al genoemde *North Africa and the Middle East* en van dezelfde serie *Africa South of the Sahara*. Naast de boeken waren er veel (internationale) tijdschriften die geleend konden worden. Discussies waren er jarenlang over het studentenbeleid. Hoeveel studenten mochten er nu per dag komen en ook een beroep doen op het personeel? De Economische Voorlichtingsdienst was er toch voor het bedrijfsleven en niet voor studenten. "Maar die studenten zijn toch onze klanten van morgen", werd er dan geroepen. Het liep uit op een quotum voor studenten per dag en beperkte dienstverlening, die wel werd uitgebreid als een student in opdracht van een bedrijf kwam.

De bibliotheek trok ook veel consultants die kwamen speuren naar informatie. Er waren zelfs echte stamgasten, onder andere een man die niet al te ver van ons kantoor woonde en bijna dagelijks in zijn grijze slonzige jas langskwam.

De bibliotheek bleef het hart van de informatieverzorging tot de intrede van internet en digitale middelen.

Mijn werkdagen begonnen rond acht uur met koffie drinken met een paar collega's als Wout Biegstraaten, Diewertje Breeschoten, Frans